

Accounting and Audit of Current Liabilities of an Enterprise Under Risk-oriented Management Conditions

Ihor Katsubii¹

Abstract. The article provides a comprehensive theoretical and methodological study of accounting and auditing of current liabilities within the framework of risk-oriented financial management. It is substantiated that current liabilities constitute a critical component of financial reporting, reflecting the short-term solvency of an enterprise and serving as a key determinant of its financial stability. It is demonstrated that the processes of recognition, measurement, and classification of liabilities concentrate the primary set of accounting and information risks that may lead to material misstatements in financial statements. The study systematizes the main categories of risks associated with the formation and reporting of current liabilities, including risks of delayed recognition, methodological and measurement risks, hidden accounts payable, liquidity risks, and financial fraud risks. It is established that these risks are multidimensional in nature and arise both at the stage of initial recording of economic transactions and during the transformation of accounting data into financial reporting indicators. The conceptual foundations of risk-oriented auditing of current liabilities are further developed, emphasizing the concentration of audit procedures on areas with a high probability of material misstatement. It is substantiated that audit effectiveness depends on the integration of internal control testing procedures, substantive analytical procedures, and external confirmations, which collectively enhance the reliability of audit evidence. An integrated management model of current liabilities is proposed, based on the combination of accounting digitalization, risk-based control, continuous analytical monitoring, and internal audit. The implementation of this model reduces information asymmetry, improves the reliability of financial reporting, and establishes a preventive framework for financial risk management. It is concluded that the transformation of accounting and auditing of current liabilities towards a risk-oriented paradigm enhances managerial decision-making efficiency, strengthens enterprise financial stability, and increases the transparency of financial information under conditions of economic uncertainty.

Keywords: current liabilities, accounting, audit, risk-oriented approach, financial reporting, internal control, accounts payable, information risks.

Received: 28 May 2026 | **Revised:** 29 May 2026 | **Accepted:** 14 June 2026 | **Published:** 19 August 2026.

Suggested Citation:

Katsubii, I. V. (2026). Accounting and Audit of Current Liabilities of an Enterprise Under Risk-oriented Management Conditions. *Herald of Economics*, 3, 168-182. DOI: 10.35774/visnyk2026.03.168.

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial.

© 2026 The Author(s).

¹Ihor Katsubii, West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-5132-8773>.

E-mail: sofia.kafka@cnu.edu.ua.

Облік і аудит поточних зобов'язань підприємства в умовах ризик-орієнтованого управління

Ігор Кацюбій¹

¹Західноукраїнський національний університет

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження теоретико-методичних засад обліку та аудиту поточних зобов'язань підприємства в контексті впровадження ризик-орієнтованого підходу до управління фінансовою інформацією. Обґрунтовано, що поточні зобов'язання є критично важливим елементом системи фінансової звітності, оскільки відображають рівень короткострокової платоспроможності суб'єкта господарювання та формують основу оцінки його фінансової стійкості. Доведено, що саме у процесах визнання, оцінювання та класифікації зобов'язань акумулюється основний масив обліково-інформаційних ризиків, які здатні призводити до суттєвих викривлень фінансової звітності. Систематизовано ключові групи ризиків формування та відображення поточних зобов'язань, зокрема ризики несвоєчасного визнання, методологічні та оціночні ризики, ризики прихованої кредиторської заборгованості, ліквідності та фінансового шахрайства. Встановлено, що їхня природа носить багаторівневий характер і формується як на рівні первинного облікового відображення господарських операцій, так і в процесі трансформації облікових даних у фінансову звітність. Розвинуто концептуальні положення ризик-орієнтованого аудиту поточних зобов'язань, який передбачає концентрацію аудиторських процедур на ділянках підвищеної ймовірності суттєвого викривлення. Обґрунтовано, що ефективність аудиторського контролю визначається ступенем інтеграції процедур тестування внутрішнього контролю, аналітичних процедур та зовнішніх підтверджень, що забезпечує підвищення якості аудиторських доказів. Запропоновано інтегровану модель управління поточними зобов'язаннями, яка базується на поєднанні цифровізації облікових процесів, ризик-орієнтованого контролю, безперервного аналітичного моніторингу та внутрішнього аудиту. Реалізація зазначеної моделі сприяє мінімізації інформаційної асиметрії, підвищенню достовірності фінансової звітності та формуванню превентивної системи управління фінансовими ризиками. Узагальнено, що трансформація обліку та аудиту поточних зобов'язань у напрямі ризик-орієнтованого управління забезпечує підвищення ефективності управлінських рішень, зміцнення фінансової стійкості підприємства та підвищення рівня прозорості фінансової інформації в умовах економічної невизначеності.

Ключові слова: поточні зобов'язання, бухгалтерський облік, аудит, ризик-орієнтований підхід, фінансова звітність, внутрішній контроль, кредиторська заборгованість, інформаційні ризики.

Постановка проблеми. В умовах динамічної трансформації економічного середовища, посилення глобальної фінансової невизначеності та зростання вимог до прозорості корпоративної звітності суттєво актуалізується проблема забезпечення достовірності обліково-аналітичної інформації як ключової основи прийняття управлінських рішень. Особливого значення в цьому контексті набуває інформація про поточні зобов'язання підприємства, оскільки саме вони є найбільш чутливим індикатором короткострокової платоспроможності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Попри достатній рівень нормативно-методичного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності, практика діяльності підприємств свідчить про наявність системних проблем у процесах формування, визнання, оцінки та класифікації поточних зобов'язань. Зокрема, суттєвий вплив мають порушення строків та повноти первинного документування господарських операцій, застосування суб'єктивних професійних суджень для оцінювання зобов'язань, а також недосконалість внутрішніх процедур контролю та моніторингу розрахунків із контрагентами.

У результаті зазначених чинників виникають ризики викривлення фінансової звітності, які проявляються у формі заниження або завищення поточних зобов'язань, спотворення структури балансу, некоректного відображення ліквідності підприємства та формування прихованої кредиторської заборгованості. Такі викривлення знижують аналітичну цінність фінансової інформації, ускладнюють оцінку фінансового стану підприємства зовнішніми користувачами та можуть призводити до прийняття неефективних управлінських і інвестиційних рішень. Додатково ускладнює ситуацію те, що сучасна система бухгалтерського обліку значною мірою

залишається орієнтованою на ретроспективне відображення господарських операцій, тоді як умови ризик-орієнтованого управління вимагають превентивного виявлення та оцінювання фінансових ризиків ще на етапі їх виникнення. Це обумовлює необхідність переходу від формалізованого підходу до обліку поточних зобов'язань до інтегрованої моделі, що поєднує облікові, контрольні та аналітичні функції.

Окремої уваги потребує також проблема недостатньої ефективності традиційних підходів до аудиту поточних зобов'язань, які не завжди забезпечують належний рівень виявлення суттєвих викривлень через фрагментарність процедур перевірки та обмежену концентрацію на ризикових ділянках облікового процесу. У таких умовах зростає значення ризик-орієнтованого аудиту, що передбачає системну ідентифікацію зон підвищеного ризику та цілеспрямовану концентрацію аудиторських процедур на найбільш критичних елементах формування облікової інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження в галузі бухгалтерського обліку та аудиту поточних зобов'язань підприємств демонструють посилення уваги до проблем забезпечення достовірності фінансової звітності в умовах ризик-орієнтованого управління. Особливе значення у цьому контексті мають роботи, присвячені кредиторській заборгованості як ключовому елементу поточних зобов'язань, що безпосередньо впливає на показники ліквідності та фінансової стійкості підприємств.

Зокрема, у дослідженні Р. Воронка, Я. Гаталяк та Ю. Готри [1] розглянуто методичні підходи до оцінювання та контролю кредиторської заборгованості, де підкреслюється необхідність удосконалення аналітичного інструментарію управління поточними зобов'язаннями та підвищення якості контрольних процедур у системі фінансового менеджменту. Автори акцентують увагу на тому, що зростання обсягів кредиторської заборгованості підвищує ризики втрати платоспроможності та викривлення фінансової звітності.

Важливий внесок у розвиток теоретико-методичних засад обліку поточних зобов'язань зробили А. Дмитренко та А. Лоза [2], які досліджують проблемні аспекти їх визнання, оцінки та відображення у бухгалтерському обліку. Автори наголошують, що недосконалість первинного облікового відображення та суб'єктивність професійних суджень формують суттєві ризики викривлення фінансової інформації, особливо у частині короткострокових зобов'язань.

Окрему увагу в сучасних наукових дослідженнях приділено питанням організації аудиту та контролю розрахунків із контрагентами як ключового елемента перевірки поточних зобов'язань. У роботі Т. Пінчук та О. Михайлович [3] акцентується на аудиті розрахунків із постачальниками як одній із найбільш ризикованих ділянок перевірки фінансової звітності.

Подібну позицію розвиває Кібиш О. [4], яка розглядає аудит розрахунків із постачальниками, покупцями та замовниками як інструмент оцінки фінансового стану підприємства та підкреслює ризики неповного або несвоєчасного відображення кредиторської заборгованості. Питання оцінювання кредиторської заборгованості та її впливу на управлінські рішення розкрито у роботі Лихоносової Л. та Ставцевої Є. [5]. Автори зазначають, що якість оцінки поточних зобов'язань є критичним фактором формування достовірної фінансової звітності та оцінки фінансової стійкості підприємства. Окремим напрямом сучасних досліджень є удосконалення обліку та контролю кредиторської заборгованості в умовах цифровізації економіки. У цьому контексті Склярук І. та Гузей Н. [6] зазначають, що впровадження сучасних інформаційних технологій в облікові процеси сприяє підвищенню якості облікової інформації, оперативності її обробки та зниженню ризиків викривлення даних щодо поточних зобов'язань.

Таким чином, аналіз сучасних наукових публікацій свідчить про поступовий перехід від традиційного підходу до обліку поточних зобов'язань до комплексної ризик-орієнтованої моделі, яка інтегрує елементи внутрішнього контролю, аудиту та цифровізації облікових процесів.

Це забезпечує підвищення достовірності фінансової звітності та ефективності управління фінансовими ризиками підприємства.

Формулювання завдання дослідження (мета статті). Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад обліку та аудиту поточних зобов'язань підприємства в умовах ризик-орієнтованого управління та розроблення підходів до підвищення достовірності фінансової інформації шляхом інтеграції обліку, внутрішнього контролю та аудиту в єдину систему управління фінансовими ризиками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова звітність підприємства формується не лише через показники прибутковості чи обсягів активів, значно частіше реальний рівень фінансової стабільності приховується у структурі його поточних зобов'язань. Саме вони першими реагують на дефіцит ліквідності, порушення платіжної дисципліни, управлінські помилки та кризові явища у діяльності суб'єкта господарювання. Водночас практика свідчить, що інформація про поточні зобов'язання залишається однією з найбільш вразливих ділянок бухгалтерського обліку – помилки у класифікації заборгованості, маніпулювання строками погашення, неповне відображення розрахунків із контрагентами та недосконалість внутрішнього контролю здатні суттєво викривлювати фінансовий стан підприємства [7]. За таких умов поточні зобов'язання виходять за межі суто облікової категорії та перетворюються на об'єкт стратегічного ризик-менеджменту, де достовірність інформації визначає не лише якість фінансової звітності, а й ефективність управлінських рішень, інвестиційну привабливість і здатність підприємства функціонувати в умовах економічної невизначеності. Саме тому сучасна система обліку та аудиту поточних зобов'язань потребує переходу від формального відображення господарських операцій до ризик-орієнтованої моделі інформаційного забезпечення управління, у якій ключового значення набувають аналітичність, своєчасність і контроль достовірності фінансових даних [8].

У цих умовах ключового значення набуває не лише фіксація фактів господарського життя, пов'язаних із виникненням поточних зобов'язань, а й системна ідентифікація ризиків, що супроводжують їх формування та відображення в обліковій системі. Ризики викривлення інформації у цьому сегменті бухгалтерського обліку мають багатовимірний характер і охоплюють як помилки методологічного походження, так і навмисні спотворення фінансових даних, зумовлені прагненням впливу на фінансовий результат або показники платоспроможності [7]. Водночас значна частина ризиків формується на стику облікових і управлінських процесів, де недостатній рівень внутрішнього контролю, несвоєчасність первинної реєстрації зобов'язань та недосконалість інформаційних потоків створюють передумови для накопичення прихованої кредиторської заборгованості [9].

Узагальнення та систематизація виявлених ризикових зон дала змогу сформувати комплексну матрицю ризиків формування та відображення поточних зобов'язань підприємства, яка відображає причинно-наслідкові зв'язки між джерелами ризику, обліковими об'єктами та наслідками для фінансової звітності (табл. 1). Це актуалізує необхідність переходу від традиційного фрагментарного контролю до комплексної ризик-орієнтованої моделі оцінювання достовірності облікових даних.

Таблиця 1

Матриця ризиків формування та відображення поточних зобов'язань підприємства
в умовах ризик-орієнтованого управління

Група ризику	Джерело виникнення	Механізм реалізації ризику в обліковій системі	Обліковий об'єкт впливу	Потенційне викривлення фінансової звітності	Наслідки для управління та фінансового стану	Інструменти мінімізації ризику (контроль/аудит)
Ризики визнання зобов'язань	Несвоєчасне отримання первинних документів, затримки в документообігу з контрагентами	Відображення зобов'язань у наступних звітних періодах або їх повне невизнання	Кредиторська заборгованість за товари/послуги	Зниження поточних зобов'язань та завищення фінансового результату	Ілюзія фінансової стабільності, викривлення показників ліквідності	Суцільна перевірка первинних документів, звірка з контрагентами, автоматизація документо-обігу
Ризики класифікації	Неправильне трактування строків погашення зобов'язань	Перекласифікація довгострокових зобов'язань у поточні або навпаки	Баланс (пасив)	Спотворення структури капіталу та коефіцієнтів ліквідності	Помилкова оцінка платоспроможності підприємства	Аналітичні процедури, тестування строків погашення, аудит договорів
Оціночні ризики	Використання неточних або суб'єктивних оцінок (резерви, штрафи, курсові різниці)	Неправильне формування сум зобов'язань	Резерви, забезпечення майбутніх витрат	Викривлення витрат і зобов'язань	Неправильне прогнозування грошових потоків	Перевірка методик оцінки, застосування МСФЗ, незалежна експертна оцінка
Ризики прихованої заборгованості	Недостатній внутрішній контроль, несанкціоновані операції	Невідображення частини кредиторської заборгованості	Поточні зобов'язання	Суттєве заниження зобов'язань	Втрата довіри інвесторів, кредиторів	Інвентаризація розрахунків, внутрішній аудит, контроль доступу
Ризики ліквідності	Неефективне управління грошовими потоками	Нагромадження простроченої кредиторської заборгованості	Короткострокові зобов'язання	Викривлення показників ліквідності (current ratio, quick ratio)	Платіжна криза, штрафні санкції	Cash-flow аналіз, платіжне планування, моніторинг заборгованості
Ризики шахрайства	Змова персоналу, фіктивні контрагенти	Створення неіснуючих зобов'язань або їх приховування	Всі види поточних зобов'язань	Фальсифікація фінансової звітності	Критичні фінансові втрати, юридичні наслідки	Форензик-аудит, сегрегація обов'язків, цифрові сліди транзакцій

Джерело: узагальнено автором на основі [10-16].

Аналіз сформованої матриці ризиків свідчить, що найбільш критичні викривлення фінансової інформації формуються у площині ризиків визнання та прихованої заборгованості, оскільки саме ці групи безпосередньо впливають на достовірність відображення поточних зобов'язань у балансі та формування фінансового результату підприємства. Водночас ризики класифікації та оцінки мають переважно методологічний характер і пов'язані з порушенням принципів облікової політики та застосуванням професійних суджень при визначенні строків та сум зобов'язань.

Особливу увагу доцільно приділити ризикам прихованої заборгованості та шахрайства, оскільки вони формуються в умовах недостатності внутрішнього контролю та можуть мати кумулятивний ефект, що призводить до системного викривлення фінансової звітності. У цьому контексті ризики ліквідності виступають інтегральним індикатором фінансової стійкості

підприємства, відображаючи наслідки накопичення помилок у визнанні, оцінці та управлінні поточними зобов'язаннями.

Виявлені ризики формування та відображення поточних зобов'язань актуалізують необхідність більш детального розгляду їх облікового забезпечення як базового рівня формування фінансової інформації. Саме система бухгалтерського обліку є первинним джерелом даних, на основі яких здійснюється подальший аналіз, контроль та аудит, що визначає критичну важливість її методичної коректності в умовах ризик-орієнтованого управління.

У цьому контексті облік поточних зобов'язань доцільно розглядати як безперервний процес визнання, оцінки, класифікації та відображення короткострокових фінансових зобов'язань підприємства, що виникають у результаті господарських операцій із постачальниками, підрядниками, бюджетом, персоналом та іншими контрагентами. Водночас якість формування облікової інформації безпосередньо залежить від своєчасності документального оформлення господарських операцій та рівня організації внутрішнього документообігу.

З методологічного погляду ключовим етапом облікового процесу є визнання поточних зобов'язань, яке здійснюється за умови виникнення у підприємства поточного зобов'язку, що підлягає погашенню в майбутньому внаслідок минулих подій. Недотримання критеріїв визнання призводить до викривлення фінансового стану підприємства через або заниження зобов'язань, або їх передчасне відображення, що порушує принципи достовірності та порівнянності фінансової звітності.

Черговим важливим етапом є оцінювання поточних зобов'язань, яка може здійснюватися за історичною вартістю, справедливою вартістю або дисконтованою вартістю залежно від їх економічної природи. Особливого значення набуває оцінка резервів та забезпечень майбутніх витрат, оскільки саме ці облікові об'єкти характеризуються високим ступенем суб'єктивності та значним рівнем оціночного ризику [17].

Крім того, важливою складовою є класифікація поточних зобов'язань за строками погашення, економічним змістом та контрагентами. Неправильна класифікація призводить до викривлення структури балансу та показників ліквідності, що ускладнює оцінку фінансової стійкості підприємства зовнішніми користувачами фінансової звітності [18].

Узагальнюючи, обліковий процес поточних зобов'язань формує багаторівневу систему, в якій кожен етап, від первинного документування до відображення у фінансовій звітності є потенційним джерелом ризику викривлення інформації. Саме тому виникає необхідність формування систематизованого підходу до ідентифікації та контролю таких ризиків уже на рівні облікової підсистеми підприємства.

Для узагальнення зазначених підходів доцільно представити узагальнену структуру облікового процесу поточних зобов'язань у контексті ризик-орієнтованого управління, що дозволяє систематизувати ключові етапи формування облікової інформації та пов'язані з ними контрольні точки (рис. 1).

Представлена на рисунку структура облікового процесу поточних зобов'язань у ризик-орієнтованій системі управління відображає послідовність формування облікової інформації від первинного документування до її аналітичного узагальнення для управлінських потреб. Така декомпозиція дозволяє чітко ідентифікувати ключові етапи облікового циклу, на яких виникають найбільш суттєві ризики викривлення фінансової інформації.

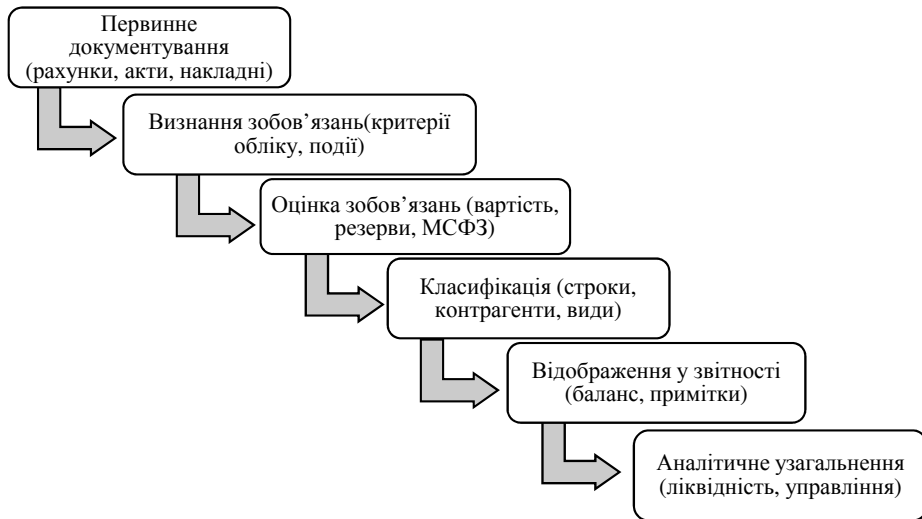

Рис. 1. Структура облікового процесу поточних зобов'язань у ризик-орієнтованій системі управління

Джерело: розроблено автором.

Зокрема, найбільш ризикогенними визначено етапи первинного документування та визнання зобов'язань, оскільки саме на цих стадіях формується базова інформація, яка надалі трансформується у показники фінансової звітності [2]. Порушення на цих етапах призводить до системних викривлень облікових даних, які складно виявити на наступних рівнях облікового процесу. Етапи оцінки та класифікації, у свою чергу, визначають аналітичну якість облікової інформації та безпосередньо впливають на формування показників ліквідності та структури капіталу підприємства. Саме тому їх методична коректність є критично важливою для забезпечення достовірності фінансової звітності.

Завершальний етап аналітичного узагальнення забезпечує трансформацію облікових даних у інформацію для прийняття управлінських рішень, що підкреслює інтеграційний характер облікової системи в умовах ризик-орієнтованого управління. Отже, запропонована структура облікового процесу дозволяє не лише систематизувати етапи формування облікової інформації, але й ідентифікувати зони підвищеного ризику, що є необхідною передумовою для подальшого удосконалення системи внутрішнього контролю та аудиту [3].

Відповідно, проведене дослідження облікового забезпечення поточних зобов'язань свідчить, що навіть за умови дотримання методологічних вимог бухгалтерського обліку залишається суттєвий рівень інформаційної невизначеності, зумовлений впливом ризиків визнання, оцінки та класифікації. Це обумовлює необхідність формування незалежного контрольного інструментарію, здатного забезпечити підтвердження достовірності облікових даних.

В умовах ризик-орієнтованого управління таким інструментом виступає аудит, який забезпечує не лише перевірку правильності відображення господарських операцій, але й оцінку ефективності системи внутрішнього контролю щодо управління поточними зобов'язаннями. На відміну від обліку, який фіксує факти господарського життя, аудит спрямований на їх критичну перевірку, виявлення викривлень та оцінку ризиків суттєвих помилок у фінансовій звітності. Особливої актуальності набуває ризик-орієнтований підхід до аудиту поточних зобов'язань, який передбачає концентрацію аудиторських процедур на найбільш ризикових ділянках обліку, визначених на попередніх етапах дослідження.

Розвиток ризик-орієнтованого управління актуалізує посилення контрольної функції аудиту як незалежного інструменту підтвердження достовірності фінансової інформації про поточні зобов'язання підприємства. На відміну від бухгалтерського обліку, який забезпечує первинне формування даних, аудит виконує функцію їх критичної перевірки, ідентифікації викривлень та оцінки ступеня відповідності облікової інформації реальному фінансовому стану суб'єкта господарювання.

У контексті досліджуваної проблематики аудит поточних зобов'язань доцільно розглядати як систему процедур незалежного підтвердження повноти, своєчасності, точності та обґрунтованості відображення кредиторської заборгованості у фінансовій звітності. Особливість цього об'єкта аудиту полягає у високому рівні інформаційної асиметрії та значній залежності від професійних суджень бухгалтерської служби, що формує підвищений ризик суттєвих викривлень [19].

Ризик-орієнтований підхід в аудиті передбачає концентрацію аудиторських процедур на ділянках підвищеного ризику, ідентифікованих на попередніх етапах дослідження [20]. До таких ділянок належать: визнання зобов'язань, їх класифікація, оцінка резервів та забезпечень, а також можливі факти прихованої кредиторської заборгованості. Саме ці елементи формують критичну зону аудиторського ризику, що потребує поглибленого тестування.

Методологічно аудит поточних зобов'язань базується на поєднанні процедур контролю по суті та тестів системи внутрішнього контролю. При цьому ключове значення мають аналітичні процедури, зовнішні підтвердження (зокрема, акти звірки з контрагентами), інвентаризація розрахунків, а також перевірка первинної документації на предмет повноти та достовірності [21].

Важливою складовою є також оцінка ефективності внутрішнього контролю підприємства, оскільки саме його недосконалість є однією з основних причин виникнення прихованої кредиторської заборгованості та шахрайських схем. У цьому контексті аудит виконує не лише функцію виявлення помилок, але й функцію системної оцінки ризиків фінансової звітності.

З урахуванням зазначеного, доцільним є формування структурованої моделі аудиторських процедур щодо перевірки поточних зобов'язань, яка дозволяє систематизувати напрями контролю та ідентифікувати ключові точки аудиторського впливу (табл. 2).

Таблиця 2

Аудиторські процедури перевірки поточних зобов'язань у ризик-орієнтованому підході

Етап аудиту	Аудиторські процедури	Джерела інформації	Аудиторські ризики, що виявляються	Очікуваний результат
Оцінка внутрішнього контролю	Тестування процедур контролю, оцінка розподілу обов'язків	Регламенти, накази, посадові інструкції	Ризик шахрайства, слабкий контроль	Визначення надійності системи контролю
Перевірка визнання зобов'язань	Зіставлення первинних документів з обліковими записами	Акти, накладні, рахунки	Ризик невизнання/заниження зобов'язань	Підтвердження повноти обліку
Перевірка класифікації	Аналіз строків погашення, договорів	Договори, графіки платежів	Ризик перекласифікації	Коректність структури зобов'язань
Аналітичні процедури	Аналіз коефіцієнтів ліквідності	Баланс, звітність	Ризик викривлення ліквідності	Оцінка фінансової стійкості
Зовнішнє підтвердження	Акти звірки з контрагентами	Листи-підтвердження	Ризик прихованої заборгованості	Підтвердження реальності боргу
Інвентаризація	Перевірка розрахунків	Інвентаризаційні описи	Ризик неповного відображення	Виявлення розбіжностей

Джерело: розроблено автором на основі [2; 4; 9; 13; 21].

Аналіз систематизованих аудиторських процедур свідчить, що ризик-орієнтований аудит поточних зобов'язань передбачає комплексне поєднання процедур перевірки по суті та оцінки ефективності внутрішнього контролю підприємства. На відміну від традиційного підходу, орієнтованого переважно на формальну перевірку документального підтвердження господарських операцій, ризик-орієнтований аудит концентрується на найбільш вразливих сегментах формування фінансової інформації. Проведене узагальнення дозволяє встановити, що найбільш ефективними процедурами виявлення викривлень поточних зобов'язань є зовнішнє підтвердження розрахунків із контрагентами, аналітичні процедури оцінки ліквідності та інвентаризація кредиторської заборгованості. Такі інструменти забезпечують можливість виявлення прихованих зобов'язань, невизнаних розрахунків та випадків маніпулювання строками погашення заборгованості.

Водночас результати дослідження свідчать, що ефективність аудиторських процедур значною мірою залежить від якості функціонування системи внутрішнього контролю підприємства. Недостатній рівень сегрегації обов'язків, відсутність систематичного моніторингу розрахунків та низький рівень автоматизації облікових процесів суттєво підвищують імовірність виникнення суттєвих викривлень фінансової звітності.

Особливого значення в умовах ризик-орієнтованого управління набувають аналітичні процедури, які дозволяють аудитору оцінити не лише достовірність окремих облікових показників, а й загальні тенденції зміни структури поточних зобов'язань, їх вплив на ліквідність підприємства та потенційні ризики втрати платоспроможності. Це забезпечує трансформацію аудиту з інструменту ретроспективного контролю у механізм превентивного виявлення фінансових ризиків. У такий спосіб ризик-орієнтований аудит поточних зобов'язань повинен базуватися на інтегрованому поєднанні процедур перевірки, аналітичного оцінювання та контролю внутрішнього середовища підприємства, що дозволяє підвищити рівень достовірності фінансової інформації та мінімізувати ймовірність суттєвих викривлень фінансової звітності.

В умовах зростання інформаційної невизначеності та посилення вимог до прозорості фінансової звітності аудит поточних зобов'язань поступово трансформується із суто контрольної процедури у комплексний елемент системи ризик-менеджменту підприємства [21]. За такого підходу об'єктом уваги аудитора стає не лише факт правильності відображення господарських операцій, але й оцінка причин виникнення потенційних викривлень, їх впливу на фінансовий стан підприємства та ймовірності подальшого накопичення ризиків у системі обліку.

Особливість ризик-орієнтованого підходу полягає у пріоритетності превентивного виявлення проблемних зон ще до моменту виникнення суттєвих помилок у фінансовій звітності. Це забезпечує зміщення акценту аудиту з ретроспективного підтвердження достовірності даних на ранню діагностику фінансових ризиків та оцінку ефективності механізмів внутрішнього контролю.

Крім того, сучасна практика аудиту вимагає інтеграції аналітичних процедур, цифрових інструментів контролю та методів оцінювання ризиків у єдину систему формування аудиторських доказів [4, 21]. Такий підхід дозволяє забезпечити більш високий рівень об'єктивності аудиторських висновків, своєчасно виявляти аномальні операції та підвищувати якість управлінської інформації. У цьому контексті аудит поточних зобов'язань доцільно розглядати як багаторівневий процес, у межах якого аудиторські процедури, контрольні механізми та оцінка ризиків функціонують як взаємопов'язані елементи єдиної системи забезпечення достовірності фінансової звітності.

Для більш наочного відображення взаємозв'язку між ризиками поточних зобов'язань, аудиторськими процедурами та формуванням аудиторських доказів доцільно представити ризик-орієнтовану модель аудиту поточних зобов'язань підприємства (рис. 2).

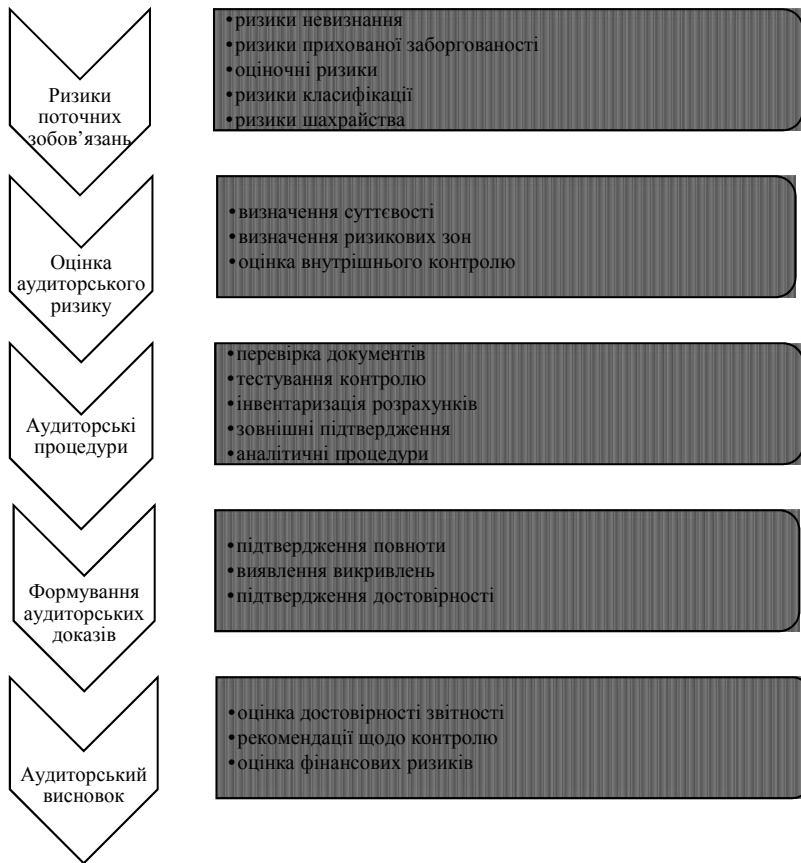

Рис. 2. Ризик-орієнтована модель аудиту поточних зобов'язань підприємства.
Джерело: узагальнено автором на основі [1, 3, 4, 7, 20, 21].

Представлена на рисунку ризик-орієнтована модель аудиту поточних зобов'язань відображає логічну послідовність взаємодії між джерелами аудиторського ризику, процедурами контролю та формуванням аудиторських доказів. Її особливістю є інтеграція процедур оцінювання внутрішнього контролю та аналітичних інструментів у єдину систему забезпечення достовірності фінансової інформації.

Запропонована модель дозволяє концентрувати аудиторські процедури на найбільш ризикових сегментах обліку поточних зобов'язань, що забезпечує більш ефективне виявлення суттєвих викривлень фінансової звітності. Водночас використання ризик-орієнтованого підходу сприяє оптимізації аудиторських ресурсів та підвищує якість аудиторських висновків.

Суттєвою перевагою моделі є можливість ранньої ідентифікації ризиків прихованої кредиторської заборгованості, помилок класифікації та потенційних ознак шахрайства, що особливо актуально в умовах нестабільного економічного середовища та високого рівня фінансової невизначеності.

Водночас результати проведеного дослідження свідчать, що традиційні підходи до організації обліку та аудиту поточних зобов'язань уже не забезпечують достатнього рівня достовірності фінансової інформації в умовах зростання ризиковості господарської діяльності. Це обумовлює

необхідність удосконалення механізмів контролю шляхом інтеграції цифрових технологій, аналітичних інструментів моніторингу та елементів превентивного ризик-менеджменту.

У зв'язку з цим доцільним є формування інтегрованого підходу до удосконалення обліку та аудиту поточних зобов'язань, який базується на поєднанні цифровізації облікових процесів, ризик-орієнтованого контролю та безперервного аналітичного моніторингу фінансових показників [22]. Такий підхід дозволяє перейти від реактивної моделі управління, коли порушення виявляються постфактум, до превентивної системи, орієнтованої на раннє попередження фінансових ризиків та мінімізацію їх наслідків.

Ключовим елементом запропонованого підходу є формування єдиного інформаційного середовища управління поточними зобов'язаннями, у межах якого відбувається інтеграція даних бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аудиторських процедур. Це забезпечує підвищення узгодженості інформаційних потоків, зменшення ймовірності помилок ручного характеру та підвищення оперативності прийняття управлінських рішень.

Водночас ефективність такого підходу значною мірою залежить від впровадження системи ризик-індикаторів, які дозволяють ідентифікувати відхилення у структурі та динаміці поточних зобов'язань. Зокрема, доцільним є використання індикаторів ліквідності, оборотності кредиторської заборгованості, частки прострочених зобов'язань, а також показників стабільності розрахункової дисципліни.

Узагальнення ключових елементів запропонованої інтегрованої системи наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Інтегрований підхід до удосконалення обліку та аудиту поточних зобов'язань підприємства

Елемент системи	Зміст впровадження	Функціональне призначення	Очікуваний ефект
Цифровізація обліку	Використання ERP-систем та електронного документообігу	Автоматизація фіксації зобов'язань	Зменшення помилок та затримок у відображенні даних
Ризик-орієнтований контроль	Виявлення та оцінка ризиків викривлення інформації	Превентивне управління ризиками	Зниження ймовірності суттєвих викривлень
Аналітичний моніторинг	Постійний аналіз ліквідності та структури заборгованості	Оцінка фінансової стійкості	Підвищення якості управлінських рішень
Внутрішній аудит	Безперервна перевірка достовірності даних	Контроль якості облікової інформації	Підвищення рівня достовірності звітності
Система ризик-індикаторів	KPI ліквідності, оборотність, прострочення	Раннє виявлення відхилень	Попередження кризових фінансових ситуацій

Джерело: розроблено автором.

Узагальнення представленого підходу дозволяє стверджувати, що запропонована інтегрована система забезпечує комплексне охоплення ключових етапів формування та контролю поточних зобов'язань підприємства. Її реалізація спрямована на мінімізацію інформаційної асиметрії між бухгалтерським обліком, внутрішнім контролем та аудитом, що є критично важливим в умовах ризик-орієнтованого управління.

Практична цінність запропонованої моделі полягає у можливості її використання як інструменту раннього виявлення фінансових ризиків, пов'язаних із викривленням даних про кредиторську заборгованість, а також як основи для формування більш обґрунтованих управлінських рішень щодо ліквідності та платоспроможності підприємства.

Отже, проведене дослідження засвідчило, що облік і аудит поточних зобов'язань у сучасних умовах трансформуються в комплексну багаторівневу систему інформаційного забезпечення управління, в якій ключову роль відіграє не лише фіксація та перевірка господарських

операцій, а й превентивне виявлення та мінімізація фінансових ризиків. Встановлено, що найбільш критичними зонами викривлення фінансової інформації залишаються процеси визнання, класифікації та оцінки зобов'язань, а також формування прихованої кредиторської заборгованості, що обумовлює необхідність посилення ризик-орієнтованого підходу в системі бухгалтерського обліку та аудиту. Запропонована інтегрована модель поєднання цифровізації облікових процесів, аналітичного моніторингу та внутрішнього аудиту забезпечує формування єдиного інформаційного середовища, орієнтованого на підвищення достовірності фінансової звітності та своєчасне виявлення потенційних фінансових загроз. Її впровадження дозволяє перейти від реактивної до превентивної парадигми управління поточними зобов'язаннями, що суттєво підвищує якість управлінських рішень, рівень фінансової прозорості та загальну стійкість підприємства в умовах економічної невизначеності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження підтвердило, що в сучасних умовах господарювання поточні зобов'язання перестають бути лише елементом бухгалтерського обліку та набувають ознак стратегічного індикатора фінансової стійкості підприємства. Саме через систему поточних зобов'язань найбільш швидко проявляються проблеми ліквідності, порушення розрахункової дисципліни, недоліки внутрішнього контролю та накопичення фінансових ризиків, що безпосередньо впливає на достовірність фінансової звітності та якість управлінських рішень.

У ході дослідження встановлено, що найбільший рівень викривлення фінансової інформації формується на етапах визнання, оцінки та класифікації поточних зобов'язань, де поєднуються методологічні помилки, професійні судження та ризики навмисного спотворення даних. Особливу загрозу становить прихована кредиторська заборгованість, яка в умовах недостатнього внутрішнього контролю здатна формувати системні дисбаланси фінансової звітності та створювати ілюзію фінансової стабільності підприємства.

Результати дослідження дозволили обґрунтувати доцільність переходу від традиційного підходу до обліку і аудиту поточних зобов'язань до інтегрованої ризик-орієнтованої моделі, у межах якої облікові процедури, внутрішній контроль, аналітичний моніторинг та аудит функціонують як взаємопов'язані елементи єдиного інформаційного середовища. Такий підхід забезпечує не лише фіксацію та перевірку господарських операцій, а й превентивне виявлення фінансових ризиків, своєчасну діагностику проблем ліквідності та підвищення рівня фінансової прозорості підприємства.

Обґрунтовано, що ризик-орієнтований аудит поточних зобов'язань має концентруватися насамперед на найбільш вразливих ділянках облікової системи, зокрема на процедурах визнання зобов'язань, оцінці резервів, перевірці реальності кредиторської заборгованості та аналізі ознак потенційного шахрайства. Це дає змогу трансформувати аудит із інструменту ретроспективного контролю у механізм раннього попередження фінансових загроз.

Практична значущість запропонованих підходів полягає у можливості їх використання для побудови системи безперервного контролю поточних зобов'язань, орієнтованої на мінімізацію інформаційної асиметрії та підвищення достовірності фінансової звітності. Впровадження цифрових інструментів обліку, аналітичного моніторингу та ризик-індикаторів дозволяє підвищити оперативність виявлення відхилень, скоротити вплив людського фактора та забезпечити більш високий рівень обґрунтованості управлінських рішень.

Перспективи подальших досліджень доцільно спрямувати на розвиток цифрових механізмів ризик-орієнтованого аудиту поточних зобов'язань, зокрема із застосуванням ERP-систем, технологій безперервного моніторингу та інструментів інтелектуального аналізу даних. Актуальним також залишається питання формування адаптивних моделей оцінювання ризиків

прихованої кредиторської заборгованості в умовах нестабільного економічного середовища та інтеграції сучасних цифрових технологій у систему внутрішнього контролю підприємства.

Література

1. Воронко Р. М., Гаталяк Я. С., Готра Ю. М. Сутність кредиторської заборгованості і методичні підходи до її оцінювання та контролю в цілях управління. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2025. № 81. С. 27–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-81-04>.
2. Дмитренко А. В., Лоза А. В. Проблемні питання обліку поточних зобов'язань та шляхи їх розв'язання. *Економіка і регіон*. 2023. № 1 (88). С. 114–120. DOI: 10.26906/EiR.2023.1(88).2881.
3. Пінчук Т., Михайлович О. Адаптація методики аудиту розрахунків з постачальниками в умовах воєнного стану та диджиталізації. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2025. № 25. С. 207–213. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.25.22>.
4. Кібиш О. Аудит розрахунків з постачальниками, покупцями та замовниками як інструмент оцінки фінансового стану підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 425–430. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-60>.
5. Ліхоносова Г., Ставцева Є. (2024). Напрями поліпшення оцінювання використання кредиторської та дебіторської заборгованості. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 330(3). С. 305–310. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-46>.
6. Склярук І. П., Гузей Н. С. Удосконалення обліку та управління кредиторською заборгованістю підприємства в умовах нестабільності. *Підприємництво і торгівля*. 2022. № 33. С. 71–79. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2022-33-11>.
7. Семенова С. М., Шпирко О. М., Зябченкова Г. В., Кузьменко О. П. Ризики в системі обліку та фінансової звітності. *Бізнес Інформ*. 2021. № 10. С. 290–297. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-10-290-297>.
8. Максимчук І. А., Уманець Т. М. Організація внутрішнього аудиту на підприємствах: ризик-орієнтований підхід. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 8. С. 15–18. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2021.8.3>.
9. Семенець А. О., Дуплінат Т. Є. Особливості обліку і контролю поточних зобов'язань підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 11(3). С. 29–31. DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2021.11\(3\).7](https://doi.org/10.37634/efp.2021.11(3).7).
10. Матюха М. М. Класифікація та функціональний зміст поточних зобов'язань в організації обліку. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2024. № 1(74). С. 70–76. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.74-11>.
11. Галкін В. (2025). Аналіз зобов'язань компанії. *Соціальний розвиток: економічні та правові питання*. 2025. № 9. DOI: <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.9.12>.
12. Žukauskaitė D., Daujotaitė D. (2022). Reikšmingo iškraipymo ir specifinių rizikos veiksnių identifikavimas finansinių ataskaitų audite. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*. 2022. № 26. DOI: <https://doi.org/10.15388/batp.2022.46>.
13. Kassem R. External auditors' use and perceptions of fraud factors in assessing fraudulent financial reporting risk (FFRR): Implications for audit policy and practice. *Security Journal*. 2024. № 37(3). P. 875–902. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41284-023-00399-w>.
14. IASB. (2024). IAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets. IFRS Foundation. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-37-provisions-contingent-liabilities-and-contingent-assets/>.

15. Гобела В. В., Леськів Г. З., Фляк В. М. Моделювання системи ризик-орієнтованого управління підприємством. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія : Економічна*. 2023. № 2. С. 10–20. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-2-2>.
16. Mayberry M. A., Park H. J., Zhang W. Relative liability exposure for negligence and financial reporting quality: Evidence from the audit interference rule. *The Accounting Review*. 2024. № 99(4). Р. 339–366. DOI: <https://doi.org/10.2308/TAR-2021-0757>.
17. Кубік В. Д., Волчек Р. М. Оцінка зобов'язань підприємств в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 3-4 (74-75). С. 45–56. DOI: [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(74-75\).2020.45-56](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(74-75).2020.45-56).
18. Ключ Ю., Замай О. Методи оцінки статей фінансової звітності українських підприємств: уніфікація національних та міжнародних стандартів. *Економічний журнал трьох морів*. 2023. № 4 (1). С. 24–30. DOI: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2023-1-4>.
19. Панасюк В. Ризик-орієнтований підхід до аудиту благодійних фондів в умовах воєнного стану. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. № 10(4). С. 289–292. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-4-57>.
20. Гаєвський О. Ідентифікація ризиків якості аудиту фінансової звітності за результатами зовнішнього контролю: суб'єктно-орієнтований підхід. *Економіка та суспільство*. 2026. № 86. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-6>.
21. Костирко Р. Комплексна оцінка ризику в аудиті фінансової звітності: методичні аспекти та забезпечення якості. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-47>.
22. Хорунжак Н., Кошинець М. Інтегрована система обліку, контролю й аналізу: структурна концептуалізація та логіка побудови. *Вісник економіки*. 2026. № 1. С. 148–156. URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1939>.

References

1. Voronko, R. M., Hatalyak, Ya. S., & Hotra, Yu. M. (2025). The essence of accounts payable and methodological approaches to their assessment and control for management purposes. *Herald LTEU. Economic Sciences*, 81, 27–36. <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-81-04>. [in Ukrainian].
2. Dmytrenko, A. V., & Loza, A. V. (2023). Problematic issues of accounting for current liabilities and ways to resolve them. *Economy and Region*, 1(88), 114–120. [https://doi.org/10.26906/EiR.2023.1\(88\).2881](https://doi.org/10.26906/EiR.2023.1(88).2881). [in Ukrainian].
3. Pinchuk, T., & Mykhailovych, O. (2025). Adaptation of the methodology for auditing settlements with suppliers in the context of military rule and digitalization. *Taurian Scientific Bulletin. Series: Economics*, 25, 207–213. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.25.22>. [in Ukrainian].
4. Kibysh, O. (2025). Audit of accounts with suppliers, buyers and customers as an instrument for assessing the financial condition of the enterprise. *Steady development of the economy*, 1(52), 425–430. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-60>. [in Ukrainian].
5. Likhonosova, H., & Stavtseva, Ye. (2024). Direct impact of credit utilization and debt collection. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 330(3), 305–310. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-46>. [in Ukrainian].
6. Skliaruk, I. P., & Huzei, N. S. (2022). Improving the form and management of creditworthiness of enterprises in conditions of instability. *Enterprises and trade*, 33, 71–79. <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2022-33-11>. [in Ukrainian].
7. Semenova, S. M., Shpyrko, O. M., Ziabchenkova, H. V., & Kuzmenko, O. P. (2021). Risks in the accounting and financial reporting system. *Biznes Inform*, 10, 290–297. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-10-290-297>. [in Ukrainian].

8. Maksymchuk, I. A., & Umanets, T. M. (2021). Organization of internal audit in enterprises: risk-oriented management. *Economics. Finance. Law*, 8, 15–18. <https://doi.org/10.37634/efp.2021.8.3>. [in Ukrainian].
9. Semenets, A. O., & Duplinat, T. Ye. (2021). Peculiarities of the form and control of current liabilities of an enterprise. *The economy of this state*, 11(3), 29–31. [https://doi.org/10.37634/efp.2021.11\(3\).7](https://doi.org/10.37634/efp.2021.11(3).7). [in Ukrainian].
10. Matiukha, M. M. (2024). Classification and functional content of current obligations in the organization of the form. *Business Navigator*, 1(74), 70–76. <https://doi.org/10.32782/business-navigator.74-11>. [in Ukrainian].
11. Halkin, V. (2025). Analysis of company obligations. *Social development: economic and legal issues*, 9. <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.9.12>. [in Ukrainian].
12. Žukauskaitė, D., & Daujotaitė, D. (2022). Identification of significant misstatement and specific risks in the audit of financial statements. *Accounting theory and practice*, 26. <https://doi.org/10.15388/batp.2022.46>. [in Lithuanian].
13. Kassem, R. (2024). External auditors' use and perceptions of fraud factors in assessing fraudulent financial reporting risk (FFRR): Implications for audit policy and practice. *Security Journal*, 37(3), 875–902. <https://doi.org/10.1057/s41284-023-00399-w>. [in English].
14. International Accounting Standards Board. (2024). IAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-37-provisions-contingent-liabilities-and-contingent-assets/>. [in English].
15. Hobela, V. V., Leskiv, H. Z., & Flyak, V. M. (2023). Modeling of risk-oriented enterprise management systems. *Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Economic Series*, 2, 10–20. <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-2-2>. [in Ukrainian].
16. Mayberry, M. A., Park, H. J., & Zhang, W. (2024). Relative liability exposure for negligence and financial reporting quality: Evidence from the audit interference rule. *The Accounting Review*, 99(4), 339–366. <https://doi.org/10.2308/TAR-2021-0757>. [in English].
17. Kubik, V. D., & Volchek, R. M. (2020). Assessment of the obligations of enterprises in the conditions of using international standards of financial development. *Herald socio-economic research*, 3–4(74–75), 45–56. [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(74-75\).2020.45-56](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(74-75).2020.45-56). [in Ukrainian].
18. Klius, Yu., & Zamai, O. (2023). Methods for Valuing Financial Statement Items of Ukrainian Enterprises: Harmonization of National and International Standards. *Economic Journal of Three Seas*, 4(1), 24–30. <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2023-1-4>. [in Ukrainian].
19. Panasjuk, V. (2025). Risk-oriented approach to auditing welfare funds in military conditions. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 10(4), 289–292. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-4-57>. [in Ukrainian].
20. Haievskiy, O. (2026). Identification of risks to the quality of financial development audit based on external control results: a subject-oriented approach. *Economy and Society*, 86. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-6>. [in Ukrainian].
21. Kostyrko, R. (2025). Comprehensive risk assessment in financial development auditing: methodological aspects and quality assurance. *Economy and society*, 76. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-47>. [in Ukrainian].
22. Khorunzhak, N., & Koshchynets, M. (2026). Integrated system of form, control and analysis: structural conceptualization and logic of the environment. *Herald of Economics*, 1, 148–156. <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1939>. [in Ukrainian].